

Kätlin Vainola, Elina Sildre

LUGEMIK

Eesti keele õpik
2. klassile

II osa

 maurus

SISUKORD

Äratus!

Äratuskell tiriseb	6
Arvutitund	8
Jalgrataste talveuni	10
Karu talvelaul	12
Jutustan	13
Uuel aastal uue hooga	14
Kes mida teeb?	16
Karu teine külg	18
Leevike	19
Tere hommikust ja õhtust!	20
Jutustan	21
Kaks töömeest	22
Paula tulevikuplaanid	24
Suureks saan, siis	26
Kõige targem õpetaja	28
Tark padi	29
Professor Peterson	32
Kirjutun	33
Jutulinna Tuluke	34

Kirjatuvi
on teel

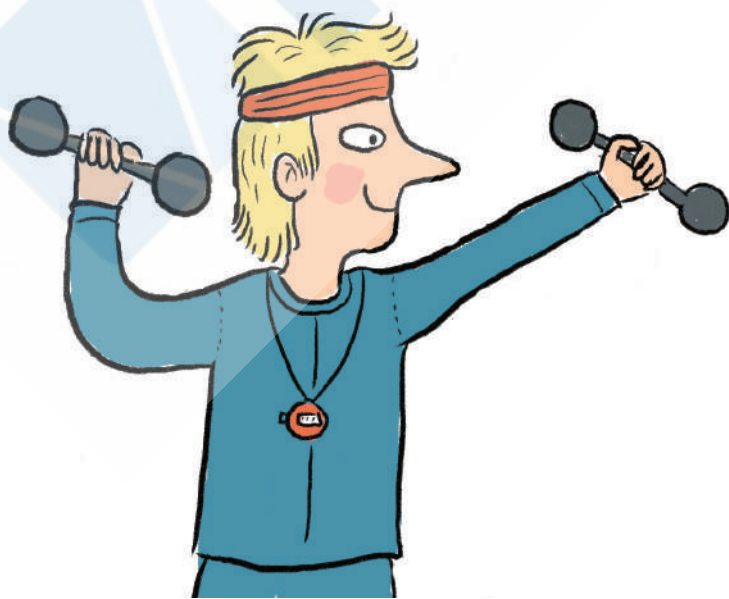

Külaskäik Tallinnasse	36
Linda ja Ülemiste vanake	39
Kaart Madisele	42
Saadame kaarte	43
Kiired päevad postkontoris	44
Koer ja post	45
Korvipost	46
Onu Heino veeris tähti	48
Jutustan	49
Eesti Vabariigi sünnipäev	50
Miina Härma ootamatu õmblustöö	51
Kuidas valmib rukkileib?	54
Jutulinna Tuluke	56

Teeme teatrit!

Nalja ja naeruga

Näidendi valik	58
Esimene proov	60
Jutustan	62
Teater tuli külla	64
Teatris ei või sülitada	65
Kuidas onu Ööbik teatris käib...	66
Teeme teatrit!.....	68
Pannkook	69
Esimene kooriproov	74
Luuletus kevadest	76
Luuletus	78
Jutulinna Tuluke.....	80

Talgud Jutulinnas	82
Naljapäevad	84
Aprill	86
Aprill	86
Naljaküsimused	87
Munapäevad	88
Asjade kogumine	90
Mida asjad vanal ajal rääkisid ...	92
Asjad	94
Kirjutan	95
Tipsi tarkus	96
Karu maja	99
Jutustan	101
Jutulinna Tuluke	102

Pidu algab

Emad ja lapsed	104
Kuidas me emaga indiaanlasi mängisime	105
Vedru-kartulikoos	108
Kuidas me minu tuba värvime	110
Kuidas peab hüüdma?.....	113
Rongkäik ja laulupidu	114
Suvelaul	117
Rahvariided	118
Etendus algab	120
Kostüümikunstnik Hõkk	122
Klassiekskursioon	123
Käbi ja pilet	127
Jutulinna Tuluke	128
Loovusklubi	130
Jutupeatas	133
Teeme ise ajalehte!	134
Sõnastik	139

TERE TULEMAST JUTULINNA!

ÄRATUSKELL TIRISEB

Ühel jaanuarihommikul tirisesid Jutulinna kodudes üle pika aja äratuskellad. Koolivaheaeg oli selleks korraks läbi.

Madis kuulis helinat justkui läbi une, aga hakk Hõkk ei lasknud tal magada. Reipalt tiris ta poisilt teki pealt.

„Ärka üles, ärka üles!“ kriuksus ta.

Tasapisi meenus Madisele, mis päev on. Lisaks sellele, et tuli taas kooli minna, oli ka kolmekuningapäev*. Täna lõppes jõuluaeg.

Madis hõõrus silmad unest puhtaks ja kargas toast välja.

Ema ja isa olid juba üleval. Ema kõndis parasjagu, jõulukuusk käes, mööda korterit ringi.

„Oi, mis sa teed?“ ehmatas isa. „Kõik kohad on okkaid täis!“

„Oh, on vist jah. Mul on prillid kadunud,“ ütles ema.

„Kas sa arvad, et koos kuusega leiad need kiiremini üles?“

„Oi, ma ei märganudki,“ sõnas ema üllatunult. „Läksin kuuske välja viima, aga unustasin ära ja hakkasin hoopis prille otsima.“

Selle peale hakkasid ka Madis ja isa naerma. Isa võttis kuuse ja tõstis selle trepikotta.

Samal ajal saabus hakk, noka vahel ema prillid.

„Need olid jõuluehete kabis,“ ütles Madis.

„Ah tõesti? Ma olin õhtul nii väsinud, ju unustasin need sinna,“ muigas ema.

„Tubli lind! Saad preemiaks selle,“ kiitis isa hakki ja võttis karbist ühe ilusa läikiva kuuli.

Hökk haaras varanduse õnnelikult noka vahele ja lendas sellega oma pessa.

Kolmekuningapäev meeldis hakile tohutult. Sel päeval viisid kõik linnakese inimesed oma jõulukuused linnaäärsele platsile. Ja alati leidus platsil mõni raagus puu, mille haru otsa oli ununenud jõluehe. Sellise ehte võis Hökk alati endale võtta.

Nad sõid köögis hommikust ja asusid siis teele.

Koduuksest väljudes avanes aga tänaval naljakas vaatepilt. Nii väiksed kui ka suured jõulukuused olid jalad alla võtnud ja kõndisid üheskoos rõõmsalt linna piiri poole.

Tegelikult olid need muidugi Jutulinna elanikud. Enne tööle ja kooli minekut olid nad puud selga haaranud. Nüüd viisid nad need linna äärde suurde kuhja. Õhtul oli plaanis teha jõulupuudest suur lõke, et koos jõuluaja lõppu tähistada.

- 1 Miks tirises Madise peres äratuskell?
- 2 Mida tegid ema-isa, kui Madis ärkas?
- 3 Miks meeldis hakile kolmekuningapäev?
- 4 Otsi tekstist üles *h*-tähega algavad sõnad. Kirjuta need vihikusse.
- 5 Kirjuta vihikusse lause, kus kõik sõnad algavad *h*-tähega.

ARVUTITUND

Koolis algas arvutitund.

„Täna otsime infot,“ selgitas õpetaja Villem.

„Mis infot?“ küsis Kaisa.

„Me uurime välja, mis päev on kolmekuningapäev ja miks seda tähistatakse,“ selgitas õpetaja.

Lapsed jagunesid rühmadesse, iga rühm istus ühe arvuti taha ja lülitas selle sisse. Pisut oodati internetiühendust ja seejärel saigi lahti klõpsata otsingumootori*.

Sander tahtis korraks ühe mängu lehelt läbi lipsata.

„Ei-ei,“ ütles Marta talle. „Enne töö ja pärast lõbu.“

Ja läkski töö käima. Õpetaja Villem pani muusika vaikselt mängima, et tekiks mõnus meeleolu.

Kaisa, Marta ja Madis olid ühes rühmas. Nad sisestasid otsinguribale* sõna „kolmekuningapäev“ ja vaatasid, mida internet välja pakub. Nad avasid ülevalt teise lingi*.

„See on ju täna, 6. jaanuaril!“ hüüatas Kaisa.

„Kas sa siis ei teadnudki?“ imestas Madis. „Sellepärast ju täna kuused toast välja viidigi.“

„Muidugi,“ taipas Kaisa. „Mul oli selle päeva nimi lihtsalt meelest läinud.“

Lapsed asusid tööle. Tähtsamad asjad kirjutasid nad paberi peale üles.

Natukese aja pärast teatas Villem: „Nüüd palun rääkige, mis te teada saite.“ Iga rühm otsustas, kes nende esindaja on. Esindaja pidi rühma leiud välja ütleva.

Lepiti kokku, et rääkima hakkavad Kaisa, Sander ja Pärtel.

„Seda päeva peetakse jõuluaja lõpuks,“ luges Pärtel ette.

„Sellel päeval käisid paljudes Euroopa maades ringi kuningad, kroonid peas,“ rääkis Kaisa.

„Eestis küpsetati pirukas, mille sisse poetati üks uba või hernes. Pereliige, kes juhtus oa või herne endale saama, sai oa- või hernekuningaks,“ jutustas Sander.

„Prantsusmaal küpsetatakse erilise retsepti järgi kook, kuhu on peidetud mandel,“ ütles Pärtel.

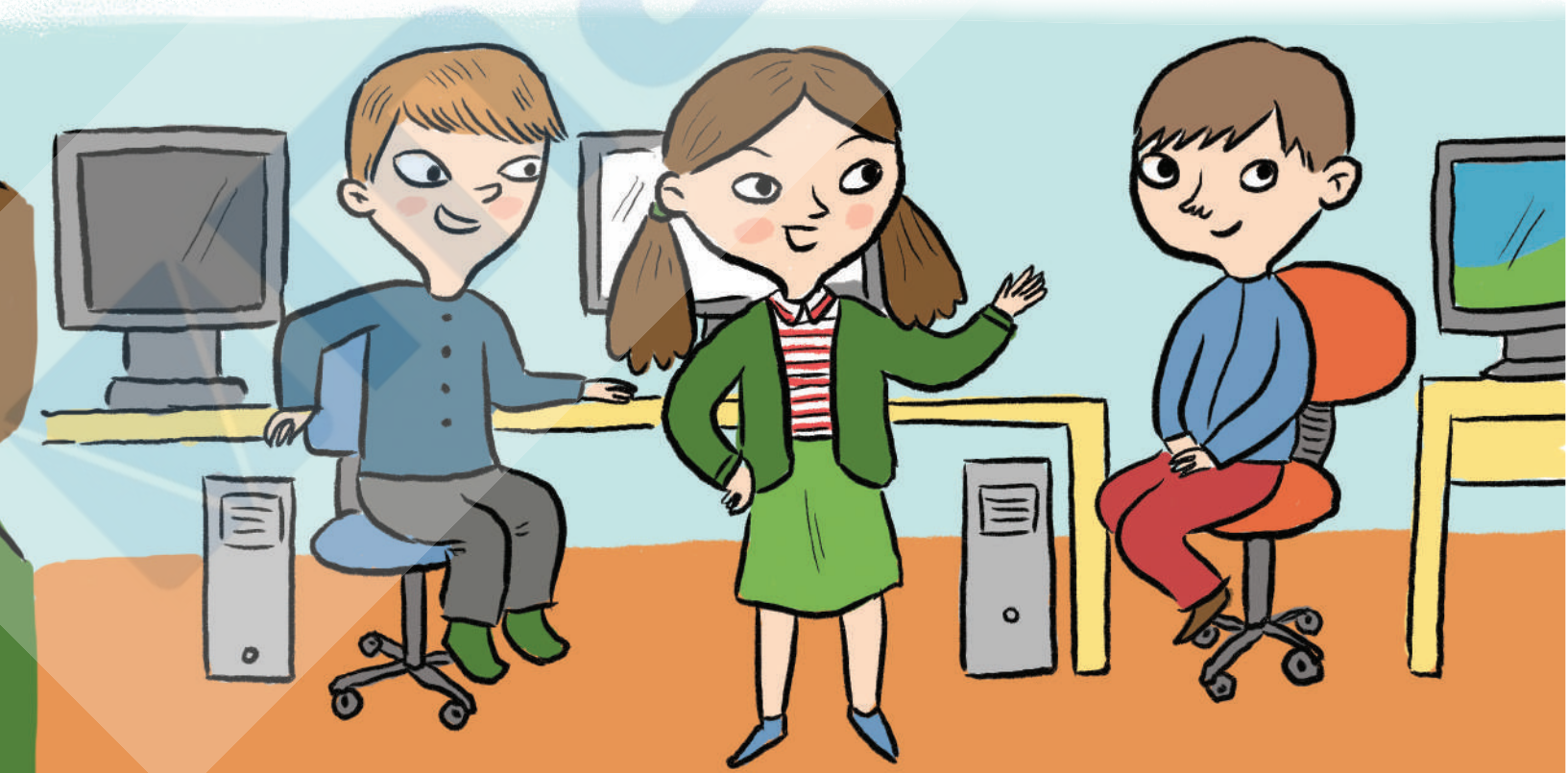
„Kes leiab, saab õnnelikuks,“ lisas Kaisa.

„Aga miks seda päeva kolmekuningapäevaks nimetatakse?“ küsis Villem.

Sellele küsimusele ei olnud lapsed vastust leidnud. Helises koolikell.

„See uurige homseks välja,“ ütles õpetaja.

- 1** Kuidas oli arvutitunnis töö korraldatud?
- 2** Mida lapsed teada said?
- 3** Uuri välja, millised rahvakalendri tähtpäevad on jaanuaris veel. Vali neist üks ja tutvusta kaaslastele.

JALGRATASTE TALVEUNI

Jaan Kaplinski

Kui õues on kurjad ilmad
ja pime ja sajab lund,
laste jalgrattad kuuris
magavad talveund.

Talv läbi nad unest ei ärka,
teist külge ei pööra ka –
nii sügav on nende uni
ja soe ja lumeta.

Seal unes on pargiradu
ja vaikseid tänavaid
ja maantee metsa vahel,
kus nad kord sõita said.

Siis aga, kui lumi on läinud
ja krookused tärkavad,
laste jalgrattad kuuris
talveunest ärkavad.

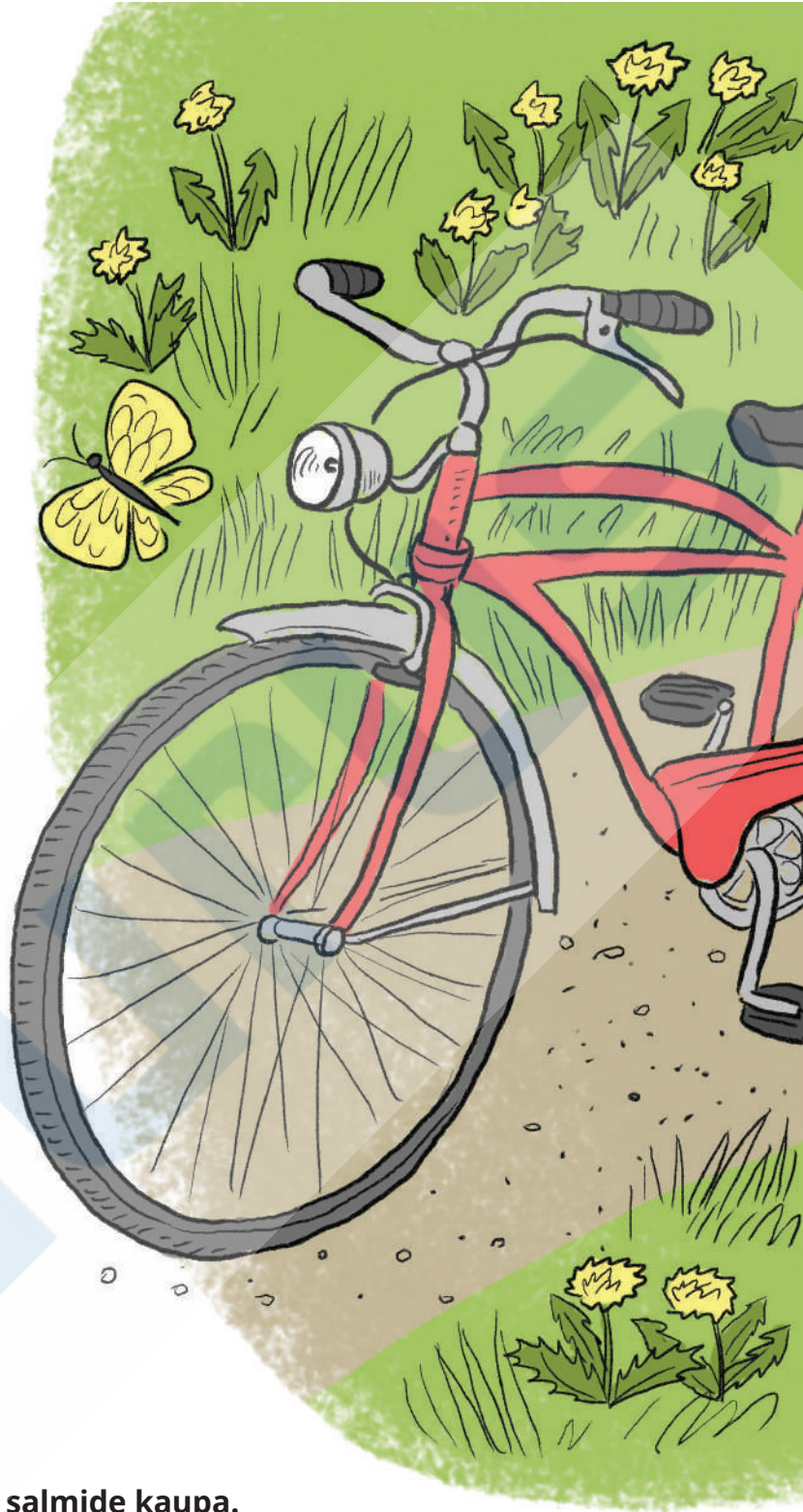

Nad hakkavad nihelema,
neil meel läheb rahutuks.
Nüüd, Peedu, Meeli ja Juhan,
tehke ruttu lahti uks.

Kas kuulsite, kuidas sääl kuuris
tasane tilin käis –
jalgrattad kipuvad välja,
neil uneaeg on täis.

Nüüd oma sõitmised sõitnud
on suusad, kelgud ja reed.
Jalgratastele lahti
on tänavad ja alleed.

Teeme siis ukse lahti
ja pumpame kummid täis
ja istume sadulasse
ja sõidame. Kuhu? Eks näis.

- 1 Lugege luuletust kaaslasega salmide kaupa.
- 2 Mille järgi saad aru, et see tekst on luuletus?
- 3 Millal hakkavad jalgrattad nihelema?
- 4 Kuhu sooviksid sina kevadel jalgrattaga sõita? Jutusta kaaslasele.
- 5 Kujuta ette, mida võiks üks jalgratas unes näha. Pane jalgratta unenägu kirja.
- 6 Otsi luuletusest sõnu, mille kohta sa tead öelda sarnase tähendusega sõna. Kirjuta need vihikusse.

KARU TALVELAUL

Ellen Niit

Siis kui õues sajab lund,
magab karu talveund.
Sest et karu, sest et karu
talvemõnust ei saa aru.
Mis teeks karu keset tuiske,
kui tal pole suuski, uiske,
kui tal pole kelku, saani
ega saanisõiduplaani?!
Pole karul karupükse,
kindaid, salle, tutimütse.
Vaesel metsaasukal
on ainult karukasukas.

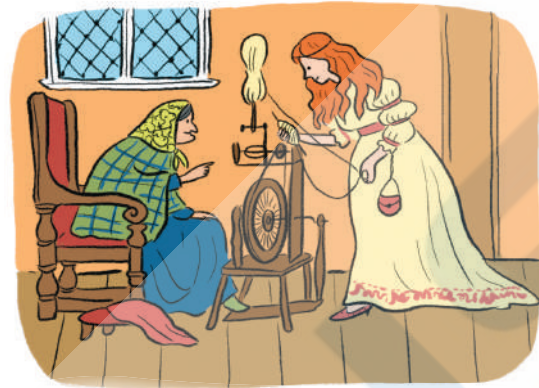

- 1 Kujuta ette, et seisad magava karu kõrval. Proovi niimoodi luuletust lugeda.
- 2 Kirjelda pilti, mis lugemise ajal silme ette kerkis.
- 3 Koosta nimekiri asjadest, mida karul ei ole.
- 4 Tuleta meelde, millised loomad veel talveund magavad. Vali neist üks ja loe luuletust nii, et nimetad karu asemel selle looma.
- 5 Lisa luuletuse igasse ritta üks omadussõna.

- Jutusta muinasjuttu oma sõnadega.

Elas kord printsess, kellele pani paha nõid peale needuse: 15-aastaselt saab printsess värtnaga* torgata ja sureb.

Hea nõid lisas, et see, mis tüdrukut tabab, ärgu olgu surm, vaid uni.

Juhtuski nii, nagu paha nõid oli öelnud: printsess sai torgata. Kuid tänu heale nõiale jäi tüdruk ainult magama, koos temaga ka kogu ülejäänud loss.

Ümber lossi kasvas kibuvitsahekk. Magavat tüdrukut hakati kutsuma Okasroosikeseks.

Sada aastat hiljem ratsutas lossi kena prints. Ta nägi imekaunist magavat printsessi.

Prints suudles tütarlast ja tüdruk avas kohemaid silmad. Ka kõik teised lossis ärkasid.

UUEL AASTAL UUE HOOGA

Raamatukoguhoidja Kerli Kelluke kutsus kõiki pärast talvist lõkkeõhtut raamatukokku.

„Nii tore on veel natuke lobiseda,“ arvas ta.

Raamatukogus oli üks suur tuba diivanite ja tugitoolidega. Laual ootasid aga küpsised ja tassid kuuma glögiga*.

„Mis siis uus aasta meile toob?“ küsis Silver Lusikas jutu jätkuks.

„Mina hakkan uut raamatut kirjutama,“ ütles Saara Sammal.

„Mina süön iga päev ühe porgandi,“ lausus Silver Lusikas ise. „See on väga tervislik.“

„Mina hakkan prantsuse keelt õppima,“ lubas ajakirjanik Siiri Virkus.

„Mina ehitan lumelinna,“ pakkus Kaisa.

„Mina teen oma dinosauruste kogu korda,“ arvas Madis.

„Aga mul on väike mure ...“ alustas professor Ervin Helgus. „Nimelt tuleb meie linnal sel kevadel sünnipäev. Linn saab kolmsada aastat vanaks. Aga kuidas seda tähistada? Äkki on teil häid mõtteid, mida sel puhul teha?“

1 Miks koguneti raamatukokku?

2 Mis mure oli Ervin Helgusel?

Nüüd jäi raamatukogus vaikseks, sest kõik vajusid mõttesse. Nii tähtsat sünnipäeva pidi ju ometi vääriliselt tähistama.

„Kutsume mustkunstniku,“ pakkus Kaisa.

„Võib-olla peab meie direktor Pille Siil peab kõne,“ lisas õpetaja Villem.

„Ja meie laulame,“ pakkus Kerli Kelluke. „Meil on ju mitu laulukoori.“

„Aga kuulge!“ hüüdis Saara Sammal. „Teemegi siis suure peo, kus on laulupidu, teatrietendus ja rongkäik ja kõned ja ...“

„Just!“ hüüdsid ka teised. „Teeme laulupeo!“

Nüüd läks lahti suurem seletamine ja sagin. Kerli Kelluke võttis kohe paberi ja pliiatsi välja – väärt mõtted tuli kirja panna.

Otsustati, et korraldatakse uhke päev, kus on rongkäik, laulupidu laulukooride ja dirigendiga*, tantsud, etendus, näitus ning kohvik. Loomulikult ei puudu ka publik.

Professor vangutas pead: „See kõik on väga tore, aga kes selle korraldab?“

„Meie!“ ütles Saara Sammal rõõmsalt ja kõik noogutasid.

„Koostöös peitub jõud,“ arvas Silver Lusikas.

3 Kuidas otsustasid Jutulinna elanikud linna sünnipäeva tähistada?

5 Lugege juttu osalistega. Selleks on vaja üheksat last.

4 Millise ettepaneku sina teeksid?

6 Leia laused, mis algavad sulghäälikuga.